

Sygn. akt I C 340/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 maja 2016 roku

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Anna Lipnicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Żaklina Skrzypczak

po rozpoznaniu w dniu 4 maja 2016 r. na rozprawie sprawy

z powództwa **A. S.**

przeciwko **E. K.**

o zapłatę

Zasądza od pozwanego E. K. na rzecz powoda A. S.:

- kwotę 1.552,00 zł (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt dwa złote 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015r. do dnia 31.12.2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;

- kwotę 1.558,00 zł (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt osiem złotych 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015r. do dnia 31.12.2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;

- kwotę 1.504,00 zł (jeden tysiąc pięćset cztery złote 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015r. do dnia 31.12.2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;

- kwotę 1.503,00 zł (jeden tysiąc pięćset trzy złote 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015r. do dnia 31.12.2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;

- kwotę 1.501,00 zł (jeden tysiąc pięćset jeden złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015r. do dnia 31.12.2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016r. do dnia zapłaty;

oraz kwotę 1.367 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 340/15

UZASADNIENIE

A. S. wniósł o zasądzenie od E. K. następujących kwot: 1.504,00 zł, 1.503,00 zł, 1.501,00 zł, 1.558,00 zł i 1.552,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03.02.2015 r. do dnia zapłaty.

Powód argumentował, iż roszczenie przeciwko pozwanemu wywodzi z umowy cesji wierzytelności, mocą której nabył należność przysługującą poprzedniemu wierzycielowi wobec pozwanego, a wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie o sygn. Akt II K 238/09, zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11. We wskazanej sprawie pozwany został uznany winnym popełnienia przestępstwa oszustwa i zobowiązany do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego (pierwotnego wierzyciela)

kwoty 110.000,00 zł w terminie trzech lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia. Powód nabył część wskazanej należności, tj. w powyższych kwotach, o czym zawiadomił pozwanego. W takim stanie rzeczy, w świetle art. 509 k.p.c. roszczenie jest zasadne tak co do zasady jak i wysokości.

W sprzeciwach od nakazów zapłaty zasądzających powyższe kwoty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pozwany argumentował, że powód nabył wierzytelności od (...) sp. z o.o., która to spółka nabyła sporne wierzytelności od pokrzywdzonego w sprawie karnej (...) sp. z o.o. Zgodnie natomiast z wyrokiem karnym pozwany zobowiązany został do zapłaty na podst. art. 72 par. 2 k.k. zobowiązania na rzecz (...) sp. z o.o. Według art. 107 par. 1 k.p.k. obowiązek naprawienia szkody dotyczy co prawda roszczeń majątkowych i opatrzony jest klauzulą wykonalności, po to, by osoba pokrzywdzona mogła dochodzić swoich roszczeń w drodze egzekucji cywilnej. W ocenie pozwanego wierzytelność taka orzeczona wyrokiem karnym korzysta jednak z powagi rzeczy osądzonej, a zatem brak jest możliwości wytoczenia powództwa cywilnego w tym samym zakresie, co już było przedmiotem rozstrzygnięcia sądu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie o sygn. Akt II K 238/09, zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11, E. K. został uznany za winnego tego, że działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez inne osoby, jako dyrektor handlowy zatrudniony w spółce z o.o. (...) w K. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, będąc zobowiązany do zajmowania się działalnością gospodarczą tej spółki, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Na podst. art. 72 par. 2 k.k. sąd w punkcie 5 wyroku zobowiązał E. K. do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę kwoty 110.000,00 zł na rzecz (...) sp. z o.o. w terminie do 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia.

dowód:

- kserokopia wyroku Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze w sprawie II K 238/09 z dnia 22.06.2011 r. wraz z pisemnym uzasadnieniem;
- kserokopia wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11 z dnia 03.02.2012 r. wraz z pisemnym uzasadnieniem

(...) sp. z o.o. w K. na podstawie umowy cesji z dnia 5 listopada 2012 r. zbył przysługującą mu wierzytelność wobec E. K. wynikającą z punktu 5 wyroku z dnia 22 czerwca 2011 r. wydanego w sprawie o sygn. II K 238/09 przez Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze na rzecz (...) sp. z o.o. w L. zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11.

dowód:

- umowa przelewu wierzytelności z dnia 5.11.2012 r. - k. 398.

(...) sp. z o.o. w L. dnia 23 listopada 2012 r. sprzedał A. S. nabytą od (...) sp. z o.o. w K. wierzytelność przysługującą mu od zbywcy w wysokości 110.000,00 zł wraz z odsetkami, wynikającą z punktu 5 wyroku z dnia 22 czerwca 2011 r. wydanego w sprawie o sygn. II K 238/09 przez Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze na rzecz (...) sp. z o.o. w L. zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11. Powód nabył w części powyższą wierzytelność poprzez zawarcie pięciu odrębnych umów cesji, nabywając od zbywcy wierzytelności w kwotach wynoszących: 1.504,00 zł, 1.503,00 zł, 1.501,00 zł, 1.558,00 zł i 1.552,00 zł przysługujące wobec E. K..

dowód:

- umowa przelewu wierzytelności z dnia 23.11.2012 r. - k. 395.

(...) sp. z o.o. pismami z dnia 10.11.2012 r. oraz 21.12.2012 r. zawiadomił pozwanego o cesji wierzytelności na rzecz A. S..

dowód:

- uwierzytelniona kserokopia zawiadomienia o zawarciu umowy przelewu wierzytelności z dnia 10.11.2012 r. oraz 21.12.2012 r.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należało dokonać oceny sytuacji prawnej podmiotu, który na podstawie umowy cywilnoprawnej nabył od pokrzywdzonego wierzytelność o naprawienie szkody powstałej na skutek przestępstwa. Pozwany, powołując się na art. 72 par. 2 k.k., kwestionował uprawnienie powoda do wystąpienia z powództwem o zapłatę, stojąc na stanowisku, że w sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej.

W myśl art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Powołany przepis należy interpretować w powiązaniu z art. 366 k.p.c. określającym granice powagi rzeczy osądzonej. Z powyższego wynika, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu (por. postanowienie z dnia 9 czerwca 1971 r. sygn. II CZ 59/71).

Zgodnie z art. 72 par. 2 k.k. sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 katalog środków karnych pkt 7 albo zobowiązać skazanego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części, chyba że orzekł środek kompensacyjny.

Zdaniem sądu rozpoznającego przedmiotowy spór, powołana norma prawna z art. 199 k.p.c. nie będzie miała zastosowania, albowiem w badanej sprawie nie zachodzi identyczność podstawy sporu. W realiach niniejszej sprawy mamy do czynienia z sytuacją, w której sprawca E. K., dopuszczając się przestępstwa, swoim zachowaniem wyrządził szkodę majątkową (...) sp. z o.o. w K., w odniesieniu do której wierzytelność o jej naprawienie została następnie na podstawie umowy zbyta osobie trzeciej tj. (...) sp. z o.o. w L., a w dalszej kolejności powodowi. W pierwszej zatem sprawie podstawą orzeczenia było dokonanie przez pozwanego czynu niedozwolonego. Podstawą faktyczną i prawną roszczenia zgłoszonego w niniejszej sprawie jest natomiast umowa cesji, na podstawie której doszło do nabycia przez powoda wierzytelności zasądzonej prawomocnym wyrokiem karnym. Niewątpliwie zaś umowa cesji stanowi inną podstawę wynikającą z art. 509 k.c., a zatem mamy do czynienia z innym roszczeniem niż to, które płynęło z wyroku. Podstawą roszczenia obecnie zgłoszonego przez powoda jest umowa.

Stwierdzić należy, że na gruncie prawa karnego procesowego brak jest definicji legalnej podmiotu, który to na skutek zawarcia umowy cywilnoprawnej nabył od pokrzywdzonego wierzytelność powstałą w wyniku popełnionego przestępstwa. Taką normatywną instytucję nabycia wierzytelności regulują natomiast przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§ 2). Stwierdzić należy, że tak przepisy prawa karnego, jak i cywilnego nie zakazują przenoszenia w drodze czynności cywilnoprawnej roszczeń (wierzytelności) wynikających z przestępstwa. Powyższe wynika z założenia, że zasadniczym celem obowiązku naprawienia szkody jest dążenie do rozwiązania konfliktu powstałego między sprawcą przestępstwa a ofiarą, w tym uzyskania rezultatu jakim jest naprawienie szkody. Stąd restytucja wyrządzonych szkód majątkowych w ramach procesu karnego realizowana może być za pomocą różnych instrumentów. Jakkolwiek zasadnicze znaczenie przypisuje się tu jednak obowiązkowi naprawienia szkody pełniącemu funkcję kompensacyjną prawa karnego. Dopuszcza się zatem zastosowanie pozakarnych środków prawnych, w tym przypadku mechanizmów prawa cywilnego, pomimo, że nie oznacza to realizacji jednego z celów wydania orzeczenia na podst. art. 72 par. 2 k.k.

tj. samodzielnego naprawienia przez sprawcę szkody wyrządzonej popełnionym przestępstwem. W konsekwencji uznać należy, że wierzytelność o naprawienie szkody wyrządzonej czynem zabronionym jako prawo majątkowe może podlegać zbyciu w ramach stosunku cywilnoprawnego. Dokonanie cesji wierzytelności wynikającej z przestępstwa poddane zostało całkowicie swobodnej decyzji stron, które oceniając całokształt (znanych już w momencie zawierania kontraktu) okoliczności, decydują się na zawarcie przedmiotowej umowy. Nabycie wierzytelności o naprawienie szkody wyrządzonej zachowaniem sprawcy legitymuje te podmioty, które wierzytelność nabyły do dochodzenia świadczenia odszkodowawczego od sprawcy, a uprawnienie to zasadniczo nie doznaje ograniczeń. Dokonanie cesji wierzytelności wynikających bezpośrednio z przestępstwa wywołuje więc jedynie skutki w sferze majątkowej stron tego rodzaju czynności na gruncie cywilnoprawnym. Roszczenia odszkodowawcze, jako prawa majątkowe mogą być, co do zasady, przedmiotem czynności prawnych rozporządzających, w szczególności zaś podlegają zbyciu. Należy dodatkowo podkreślić, że wynikający z art. 72 § 2 k.k. obowiązek probacyjny naprawienia szkody zostaje dookreślony w wyroku skazującym, co obejmuje zarówno sposób naprawienia szkody (np. przez zapłatę lub restitutio in integrum), jak też wskazanie podmiotu, na rzecz którego obowiązek ten ma być wykonany. Nałożenie obowiązku probacyjnego naprawienia szkody ma charakter rozstrzygnięcia o roszczeniach pokrzywdzonego wynikających z popełnienia przestępstwa w rozumieniu prawa cywilnego (por. art. 107 § 2 k.p.k.). W tym aspekcie, tak jak już wcześniej wskazano, roszczenie takie może być przedmiotem cesji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013 r. sygn. IV KK 332/12).

Reasumując, pokrzywdzony może otrzymać rekompensatę także od innego podmiotu, dlatego też cesja w sytuacji jaka ma miejsce w przedmiotowej sprawie, jest dopuszczalna co do zasady. Zbycie wierzytelności w drodze cesji nie czyni bezprzedmiotowym obowiązku sprawcy do naprawienia szkody wynikłej z popełnionego przestępstwa, a jedynie modyfikuje – na gruncie prawa cywilnego – stronę czynną tego zobowiązania, tj. wierzyciela. Szkoda w mieniu pokrzywdzonego istnieje bowiem tak długo, jak długo nie zostanie w pełni zniwelowana. Sprawca na gruncie cywilnym wciąż obowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, a spełnienie tego świadczenia powinno nastąpić na rzecz cesjonariusza.

Skoro zaś kwestia dopuszczalności zbycia wierzytelności wynikających z przestępstwa nie została skutecznie zakwestionowana, w ocenie Sądu, bezzasadne są zarzuty podważające nabycie przez powoda wierzytelności wynikającej z wyroku karnego, co aktualizuje roszczenie objęte pozwem. W dalszej kolejności należało więc rozstrzygnąć, czy doszło do skutecznego nabycia przez powoda wierzytelności, a także ustalić, czy dług we wskazanej przez powoda wysokości istnieje.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Z powyższego przepisu wynika, że co do zasady każda wierzytelność jest zbywalna.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dowodów. Dokumenty złożone do akt sprawy stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w całości. Zostały one sporządzone prawidłowo pod względem formalnym. Ponadto nie budzą wątpliwości Sądu w zakresie merytorycznej zawartości. Nie były również kwestionowane przez strony postępowania co do ich wiarygodności i autentyczności.

Dlatego też, zdaniem Sądu, A. S. w myśl reguły wynikającej z art. 6 k.c. skutecznie wykazał, że przysługuje mu roszczenie względem pozwanego. Powód przedstawił w poczet dowodów dwie umowy cesji tj. zawarte pomiędzy pokrzywdzonym (...) sp. z o.o. w K. a (...) sp. z o.o. w L. oraz pomiędzy (...) sp. z o.o. w L. a powodem. Umowy te znajdują podstawę w art. 353 (1) k.c. Z ich treści jednoznacznie wynika, że przedmiotem cesji była wierzytelność przysługująca wobec E. K., wynikająca z punktu 5 wyroku z dnia 22 czerwca 2011r. wydanego w sprawie o sygn. II K 238/09 przez Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze zmienionego częściowo wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w sprawie VI Ka 527/11. W treści umów brak ograniczenia przedmiotu przelewu, w związku z tym należy uznać, że A. S. nabył skutecznie część tej wierzytelności obejmującej kwoty: 1.504,00 zł, 1.503,00 zł, 1.501,00 zł, 1.558,00 zł i 1.552,00 zł. Powód jest więc aktualnym wierzycielem wobec pozwanego co do powyższych, co zresztą znajduje potwierdzenie w dokonanych przez sąd ustaleniach faktycznych. Należy stwierdzić, że istnieje nieprzerwany ciąg umów przelewu,

które uzasadniają status powoda jako podmiotu, któremu przysługuje przedmiotowa wierzytelność określona w treści pozwu.

Zobowiązanie tej wysokości wynika z umów cesji z dnia 23.11.2012 r. Na podstawie akt sprawy sąd ustalił także, że żadna z tych kwot na dzień wyrokowania nie została przez pozwanego zapłacona. Pozwany powoływał się co prawda na dowody w postaci potwierdzeń zapłaty mających świadczyć o częściowej zapłacie długu. Pokwitowania zapłaty nie zostały uwzględnione przy ustalaniu przez Sąd stanu faktycznego. W pierwszej kolejności wskazać należy, że w myśl art. 512 k.c. zapłata długu może nastąpić do rąk pierwotnego wierzyciela tylko w sytuacji, kiedy zobowiązany do zapłaty długu nie został powiadomiony o cesji. Zgodnie z powołanym przepisem, dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem. Jak wynika jednak z dowodów zgromadzonych w sprawie, E. K. pismami z dnia 10.11.2012 r. oraz 21.12.2012 r. został zawiadomiony przez (...) sp. z o.o. o zbyciu na rzecz A. S. części wierzytelności. W konsekwencji zapłata długu na rzecz pierwotnego wierzyciela nie wywołuje skutku prawnego i nie stanowi realizacji obowiązku wynikającego z istniejącego zobowiązania względem powoda. Po wtóre stwierdzić należy, że pozwany dokonując zapłaty, wskazywał tylko kwotę zapłaty oraz z jakiego tytułu wnoszone były wpłaty. Regułą natomiast jest, że zawsze w ramach danego długu wierzyciel może wpłatę w pierwszej kolejności zaliczyć na związane z nim zaległe należności uboczne (np. odsetki). Aby zaliczyć wpłatę w pierwszej kolejności na odsetki, nie trzeba wcześniej wzywać dłużnika do ich zapłaty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt III CKN 548/2000).

Zasadę, że wpłatę można zaliczyć w pierwszej kolejności na odsetki związane z danym długiem (lub na zalegające świadczenia główne) stosuje się również wtedy, gdy dłużnik spełniający świadczenie ma wobec wierzyciela jeden tylko dług złożony z należności głównej i odsetek (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2002 r., sygn. akt III CKN 495/2000).

Wierzyciel mógł zarachować więc dokonaną wpłatę według swego uznania, skoro wysokość długu wynosiła 110.000,00 zł. Należy zatem uznać, że przedmiotowe pokwitowania nie mogły wykazać okoliczności spłaty przez pozwanego wierzytelności objętej cesją praw, skoro kwota dochodzona powództwem w zakresie roszczenia głównego niewątpliwie istniała także w okresie późniejszym niż data pochodzenia przedmiotowych pokwitowań. Ich zapłata nie pokrywała powyższego długu. W tej sytuacji nie można przyjąć, że zapłata długu nastąpiła akurat na poczet wierzytelności, którą nabył powód. To na pozwanym spoczywał zaś obowiązek wykazania, że dług względem powoda został zapłacony, a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowisku pozwanego przeczy. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z ogólną regułą, wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Wskazana zasada oznacza, że także pozwany powinien udowodnić fakty, które w jego ocenie świadczą o bezzasadności powództwa.

Skoro więc pozwany nie zrealizował nałożonego na niego obowiązku, to nie ma jakichkolwiek podstaw do przyjęcia wygaśnięcia jego zobowiązania, niezależnie od tego, że jego zapłata ma nastąpić na rzecz podmiotu innego, niż określony w wyroku karnym.

Orzeczenie o odsetkach uzasadnia treść art. 481 k.c. Zgłoszone żądanie zapłaty w tej części nie zostało przez pozwanego zakwestionowane. W myśl zaś art. 509 k.c. wraz z wierzytelnościami na nabywcę przeszły wszelkie prawa z nimi związane w takim zakresie, w jakim przysługują zbywcy.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania uzasadnia art. 98 k.p.c. Na orzeczone koszty składa się: łączna wysokość opłaty sądowej uiszczonej od każdego z 5 powództw wytoczonych w postępowaniu upominawczym tj. $5 \times 30 \text{ zł} = 150 \text{ zł}$, opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa wynosząca 17 zł oraz wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 1.200 zł.